

ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ/CRIMINAL PROCEDURE/УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС

<https://doi.org/10.59546/18290744-2025.7-9-127>

ՀԱՅԿՈՒՇ ՀԱՐՈՅԱՆ

ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական դատավարության և
կրիմինալիստիկայի ամբիոնի հայցորդ,
ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորի օգնական

HAYKUSH HAROYAN

*PhD Candidate at the Chair of Criminal Procedure and Criminalistics,
Faculty of Law, Yerevan State University,
Judicial assistant at the Anti-Corruption Court of the Republic of Armenia*

АЙКУШ АРОЯН

*Соискатель кафедры уголовного процесса и криминалистики юридического
факультета Ереванского государственного университета,
Помощник судьи в Антикоррупционном суде РА*

**ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՄԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹԻ՝ ՈՐՊԵՍ ԴԱՏԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՏՈՒԿ ԿԱՐԳԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ**

**THE CONDITIONS FOR APPLYING THE SPECIAL
PROCEDURE OF THE AGREEMENT PROCEDURE IN
CRIMINAL PROCEEDINGS OF THE REPUBLIC OF ARMENIA**

**УСЛОВИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ПРОЦЕДУРЫ СОГЛАШЕНИЯ КАК ОСОБОГО
ПОРЯДКА СУДЕБНОГО РАЗБИРАТЕЛЬСТВА В УГОЛОВНОМ
СУДОПРОИЗВОДСТВЕ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ**

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ արդի ժամանակներում դատաքննության հատուկ ընթացակարգերը լայն քննարկման առարկա են դարձել իրավաբանների համար: Ընդ որում՝ այն պայմանավորված է մի կողմից՝ այդ ընթացակարգերի՝ օր օրի ավելի լայն կիրառություն ստանալու հանգամանքով, մյուս կողմից՝ այդ ինստիտուտները կարգավորող իրավական նորմերի և ընթացակարգերի՝ օրենքում առկա թերություններով և դրանց լուծման ուղիների փնտրման հանգամանքով, ինչը շատ կարևոր

տեսական և գործնական նշանակություն ունի դատաքննության նշված տեսակների զարգացման և արդյունավետության բարձրացման համար:

Սույն հոդվածում ներդրվել են այնպիսի գաղափարներ, որոնք մեր կարծիքով պետք է կյանքի կոչվեն, քանի որ դատաքննության ընթացակարգի պարզեցումը պետք է արվի այնպես, որ պարզեցման հետ մեկտեղ չկորչի ինքը՝ քրեական դատավարությունը:

Սույն աշխատանքում մեր առջև դրված խնդիր է պարզաբանել որոշ հիմնահարցեր, և նպատակ ենք հետապնդում այդ ճանապարհով որոշակի լուծումներ առաջարկել՝ նպաստելով իրավակիրառ պրակտիկայի ձևավորմանը:

Հոդվածում քննարկվում են համաձայնեցման վարույթի հետ կապված այնպիսի հիմնահարցեր, ինչպիսիք են համաձայնեցման վարույթի կիրառման պայմանները, կիրառման այլ պայմաններ նախատեսելը, ինչպես նաև այլ ընթացակարգային հարցեր:

Նշյալ հարցերի շրջանակն էլ կազմում է սույն աշխատանքի առարկան, որի մեթոդաբանական հիմքն են կազմում այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսիք են անալիզը, սինթեզը, ինդուկցիան, դեդուկցիան, ձևական-տրամաբանականը:

Հիմնական հետազոտություն

Այսպես՝ սույն հոդվածում հարկ է անդրադառնալ պրակտիկայում վերջին ժամանակներում լայն կիրառում ստացած այն խնդրին, թե արդյո՞ք մի քանի մեղադրյալների վերաբերյալ քննվող քրեական վարույթի ընթացքում համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հատուկ կարգ կիրառելու դեմ մեղադրյալներից մեկի առարկության դեպքում կարող է քրեական վարույթից մաս անջատվել և անջատված մասով կիրառվել համաձայնեցման վարույթ:

Այսպես՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով ամրագրված է ինչպես քրեական վարույթները միացնելու, այնպես էլ դրանք անջատելու հնարավորություն:

Ընդ որում՝ քրեական վարույթի միացումը կամ անջատումը պայմանավորված է քրեական գործի փաստական կամ իրավական հանգամանքներով:

Միևնույն ժամանակ, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքը սահմանում է, որ հնարավոր է քրեական վարույթից անջատել վարույթ, եթե դա թելադրված է արդարադատության շահի պաշտպանության անհրաժեշտությամբ և չի կարող բացասաբար անդրադառնալ վարույթի արդարացիության վրա:

Վերը նշված նորմն ամրագրված է նույն օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ մեկից ավելի անձանց կողմից մեկ կամ ավելի ենթադրյալ հանցանքներ կատարելու կապակցությամբ իրականացվող վարույթից կարող է անջատվել նոր վարույթ, եթե դա թելադրված է արդարադատության շահի պաշտպանության անհրաժեշտությամբ և չի կարող բացասաբար անդրադառնալ վարույթի արդարացիության վրա:

Վերը նշված հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ դատական վարույթից նոր վարույթ անջատելիս նախատեսված են, ըստ էության, պարտադիր պայմաններ:

Այսպես՝ դատական վարույթից կարող է անջատվել նոր վարույթ, եթե՝

1. տվյալ վարույթն իրականացվում է մեկից ավելի անձանց կողմից մեկ կամ ավելի ենթադրյալ հանցանքներ կատարելու կապակցությամբ,

2. վարույթի անջատումը պայմանավորված է արդարադատության շահի պաշտպանության անհրաժեշտությամբ,

3. վարույթի անջատումը չի կարող բացասաբար անդրադառնալ վարույթի արդարացիության վրա:

Անդրադառնալով արդարադատության շահի պաշտպանության անհրաժեշտության թե-

լադրանքով նոր վարույթ անջատելու հանգամանքին՝ գտնում ենք, որ «արդարադատության շահ» եզրույթը ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով բացահայտված չէ, սակայն այն, ըստ էության, ի թիվս այլնի, նշված հոդվածի իմաստով հիմնված է վարույթի քննության ողջամիտ ժամկետի և «դատավարական խնայողության» սկզբունքի վրա, որոնք էլ իրենց հերթին անձի արդար դատաքննության իրավունքի առանցքային բաղադրիչներից են և միտված են հնարավորինս սեղմ ժամկետում գործի քննությունն ապահովելուն և անձի իրավունքների ու օրինական շահերի առնչությամբ իրավական վեճը հանգուցալուծելուն և վերջնական դատական ակտ կայացնելուն:

Քրեական վարույթի քննության ողջամիտ ժամկետը, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 24-րդ հոդվածի համատեքստում, ենթադրում է, որ դատաքննությունը պետք է ավարտվի ողջամիտ ժամկետում: Քրեական վարույթն իրականացնող մարմինը պարտավոր է իր իրավասության սահմաններում դրսևորել պատշաճ ջանասիրություն՝ վարույթը ողջամիտ ժամկետում ավարտելու համար, իսկ ինչ վերաբերում է «դատավարական խնայողության» սկզբունքին, ապա այն ենթադրում է դատավարական միջոցների և ռեսուրսների ռացիոնալ օգտագործում, արդարադատության ավելի արագ և արդյունավետ իրականացում՝ նվազագույն ջանքերի գործադրմամբ:

Մեկնաբանելով անձի՝ ողջամիտ ժամկետում դատաքննության իրավունքը՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը, ի թիվս այլնի, արտահայտել է հետևյալ իրավական դիրքորոշումները.

- դատարանն իրազեկ է այն դժվարություններին, որոնք ձգձգում են գործերի քննությունն ազգային դատարանների կողմից և որոնք պայմանավորված են բազմապիսի հանգամանքներով: Այնուամենայնիվ, Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը պահանջում է, որ գործերը քննության առնվեն ողջամիտ ժամկետում. Եվրոպական կոնվենցիան ընդգծում է առանց այնպիսի ձգձգումների արդարադատություն իրականացնելու կարևորությունը, որոնք կարող են վարկաբեկել դրա արդյունավետությունն ու ճշմարտացիությունը,

- քրեական գործերով Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի նպատակն է ապահովել, որ անձինք մեղադրված չլինեն չափազանց երկար, և որոշվի մեղադրանքի հիմնավորվածությունը,

- վարույթի տևողության ողջամտությունը որոշվում է գործի այն հանգամանքների լույսի ներքո, որոնք պահանջում են ընդհանուր գնահատում,

- որոշելիս, թե արդյո՞ք քրեական վարույթի տևողությունը ողջամիտ է եղել, թե ոչ, պետք է հաշվի առնվեն այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են գործի բարդությունը, դիմումատուի վարքագիծը, իրավասու մարմինների վարքագիծը, դիմումատուի համար ողջամիտ ժամկետի չափապանման հետևանքները:

Գործի բարդությունը կարող է բխել, օրինակ, մեղադրանքների թվից, վարույթում ներգրավված անձանց թվից, ինչպիսիք են մեղադրյալներն ու վկաները, կամ գործի միջազգային մասշտաբից: Չնայած նրան, որ գործը կարող է որոշակի բարդության լինել, չեն կարող չպարզաբանված անգործության երկար ժամանակահատվածները համարվել «ողջամիտ»: Դիմումատուի վարքագիծն օբյեկտիվ փաստ է համարվում, որը չի կարող վերագրվել Պատասխանող պետությանը, և որը պետք է հաշվի առնել՝ որոշելիս, թե արդյո՞ք վարույթի տևողությունը գերազանցում է ողջամիտ ժամկետը, թե ոչ:

Վերոգրյալ իրավադրույթների և մեջբերված իրավական դիրքորոշումների հաշվառմամբ՝ գտնում ենք, որ ողջամիտ ժամկետում դատաքննության սկզբունքը մարդու հիմնարար իրավունքներից է: Ողջամիտ ժամկետում դատաքննության իրավունքի երաշխավորումն ապա-

հովում է հնարավորինս սեղմ ժամկետում գործի քննությունն ապահովելուն, ինչպես նաև սոցիալական արդարության վերականգնմանը, նպաստում հանցագործությունների կանխմանը և խափանմանը, հանցավոր ոտնձգություններին արդյունավետորեն հակազդելու պետության կարողությունների նկատմամբ հասարակության վստահության ամրապնդմանը:

Միաժամանակ, հարկ է նկատել, որ ներպետական և միջազգային իրավական փաստաթղթերի համեմատական ուսումնասիրությունից հետևում է, որ ողջամիտ ժամկետում դատաքննության իրավունքը կրող սուբյեկտների շրջանակը տարբեր է:

Մասնավորապես՝ եթե Եվրոպական կոնվենցիան որպես նշված իրավունքի կրող է համարում այն անձին, ում քաղաքացիական իրավունքների ու պարտականությունների կապակցությամբ առկա է վեճ, կամ նրան առաջադրված է մեղադրանք, ապա ՀՀ Սահմանադրությունը, «ՀՀ դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքը և ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրքը, նշված իրավունքը կրող հատուկ սուբյեկտների շրջանակ չեն առանձնացնում:

Այլ կերպ՝ ներպետական օրենսդրությամբ ամրագրվում է, որ յուրաքանչյուր ոք օգտվում է արդար դատաքննության, այդ թվում՝ ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունքից:

Այսպիսով՝ գործի քննության ողջամտությունը որոշելիս յուրաքանչյուր գործի փաստական հանգամանքների վերլուծությամբ հաշվի են առնվում գործի բարդությունը, շահագրգիռ անձի վարքագիծը, գործի տևական քննության հետևանքները շահագրգիռ անձի համար, գործը հնարավորինս սեղմ ժամկետում քննության առնելու նպատակով իրավասու մարմինների կողմից ձեռնարկված միջոցառումները և դրանց արդյունավետությունը, գործի քննության ընդհանուր տևողությունը:

Գտնում ենք, որ գործը ողջամիտ ժամկետներում քննելու և լուծելու դատավարական հնարավորություններից մեկն էլ նոր վարույթ անջատելն է:

Պրակտիկայում քրեական վարույթից նոր վարույթ անջատելը վերջին ժամանակներում իրատեսական է համարվում՝ պայմանավորված նրանով, որ առկա է համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հատուկ կարգ կիրառելու մեղադրյալի միջնորդությունը, սակայն նշված կարգը չի կարող կիրառվել, քանի որ մյուս մեղադրյալն առարկում է դրա դեմ:

Այդ իսկ պատճառով՝ դատարանները քրեական վարույթից անջատում են նոր վարույթ և կիրառում են համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հատուկ կարգ:

Նման մոտեցումը, մեր կարծիքով, թեկուզև ունի իր դրական կողմերը, սակայն հակասում է նույն օրենսգրքի այն դրույթին, որը սահմանում է, որ համաձայնեցման վարույթ չի կարող կիրառվել, եթե մեղադրյալներից մեկն առարկում է դրա դեմ:

Կարծում ենք, որ թեև օրենսդիրը նախատեսել է դատաքննության հատուկ և ընդհանուր կարգեր, սակայն այն չի կարող կիրառվել այն աստիճան, որ հանգեցնի օրենքի տառացի մեկնաբանության:

Այսպես՝ գտնում ենք, որ թեպետև այն ունի իր դրական կողմերը, օրինակ՝ գործի քննությունը ողջամիտ ժամկետում ավարտելը, մեղադրյալի իրավունքներն իրացնելը, շահագրգիռ անձանց պաշտպանելը երկարատև անորոշ իրավական վիճակից, արդարադատության իրականացումն առանց ձգձգումների ապահովելը, և այլն, սակայն միաժամանակ, այն կիրառելը մեր կարծիքով օրենսդրության իմաստով իրավաչափ չէ, քանի որ նույն հատկանիշներով է բնութագրվում նաև համաձայնեցման վարույթի ինստիտուտը և դրանով իսկ արդեն սահմանում դատաքննության հատուկ կարգ կիրառելու արգելք:

Մեր դիրքորոշումը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ եթե քրեական վարույթ անջատելու և նոր քրեական վարույթով համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հա-

տուկ կարգ կիրառելու արգելքը սահմանված չէ քրեական վարույթի միացումը կամ անջատումը սահմանող և կարգավորող իրավանորմերով, ապա այդպիսի պահանջ նախատեսված է համաձայնեցման վարույթի ինստիտուտը կարգավորող իրավանորմերով:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ համաձայնեցման վարույթ չի կարող կիրառվել, եթե վարույթում ներգրավված մի քանի մեղադրյալից առնվազն մեկն առարկում է համաձայնեցման վարույթ կիրառելու դեմ:

Ինչպես ակնհայտորեն բխում է ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի պահանջներից՝ վարույթի անջատումը, որպես կանոն, պայմանավորված է արդարադատության շահով, և նշված նորմը կիրառելի է, եթե այն բացասաբար չի անդրադառնա վարույթի արդարացիության վրա:

Մինչդեռ՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածը հստակորեն սահմանում է համաձայնեցման վարույթի կիրառումը բացառող հանգամանք, այն է՝ համաձայնեցման վարույթ չի կարող կիրառվել, եթե վարույթում ներգրավված անձանցից որևէ մեկն առարկում է համաձայնեցման վարույթ կիրառելու դեմ:

Այսինքն՝ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի պահանջն արդեն իսկ անհնարին է դարձնում անջատված քրեական վարույթով համաձայնեցման վարույթ կիրառելու հնարավորությունը:

Ասվածի հետ կապված՝ իրավական դիրքորոշում է արտահայտել նաև ՀՀ Սահմանադրական դատարանն իր 2024 թվականի ապրիլի 24-ի թիվ ՍԴԱՌ-73 որոշմամբ, համաձայն որի՝ համաձայնեցման վարույթ կիրառելու մասով օրենսդրի կամքը հստակ է, այն է՝ վարույթում ներգրավված մի քանի մեղադրյալներից առնվազն մեկի առարկությունն ինքնին բացառում է համաձայնեցման վարույթ կիրառելու հնարավորությունը¹:

Ընդ որում՝ վերոգրյալ կանոնից որևէ բացառություն կամ դատավորի հայեցողություն օրենսդիրը չի նախատեսում:

Հետևաբար, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետով սահմանված իմպերատիվ պահանջն ինքնին բացառում է դրա հիման վրա ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված ընդհանուր կանոնի կիրառությունը:

Այսինքն՝ դատարանն իրավասու չէ վարույթն անջատել և անջատված վարույթով կիրառել համաձայնեցման վարույթ, քանի որ այն ուղղակիորեն հակասում է նույն օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի պահանջներին:

Հակառակ դեպքում՝ ստացվում է այնպիսի իրավիճակ, երբ դեռ քրեական վարույթից մաս չանջատած՝ դատարանն արդեն իսկ կանխորոշում է գործի ելքը, ուստի մեր կարծիքով այն ազդում և վտանգում է վարույթի հետագա արդարացիությունը՝ դրանով իսկ վտանգելով դատարանի ներքին անկախությունը:

Այսինքն՝ օրենսդրությամբ ամրագրված նորմով սահմանված արգելքը հնարավոր չէ շրջանցել այլ ինստիտուտի կիրառումը գործադրելով:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ՝ առաջարկում ենք ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետը սահմանել հետևյալ ձևակերպմամբ՝ «8. Եթե համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հարուկ կարգ կիրառելու հանգամանքով պայմանավորված՝ քրեական վարույթից անջատվել է նոր վարույթ և միաժամանակ հա-

¹ Տես ՀՀ քրեական օրենսգիրք՝ ընդունված 2021 թվականի մայիսի 5-ին, ՀՕ-199-Ն, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=204754>, (վերջին մուտքը՝ 01.05.2025 թ.):

մաճայնեցման վարույթ կիրառելու հարցը քննարկվում է անջատված վարույթով»:

Հարկ ենք համարում անդրադարձ կատարել նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքի 81-րդ հոդվածով նախատեսված հետևյալ կարգավորմանը.

Այսպես՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 81-րդ հոդվածի 1.2-րդ մասի համաձայն՝ սույն հոդվածի 1.1-ին մասով նախատեսված հիմքով անձը չի կարող ազատվել քրեական պատասխանատվությունից սույն օրենսգրքի 133-154-րդ, 188-րդ հոդվածներով, 196-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 308-րդ, 419-րդ, 420-րդ, 425-րդ հոդվածներով, 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով, 450-րդ, 522-րդ, 523-րդ հոդվածներով, 549-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով, 550-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված հանցանքներ կատարելու, ինչպես նաև այնպիսի հանցանք կատարելու դեպքում, որի համար նախատեսված է նաև ցմահ ազատազրկում:

Ստացվում է, որ ՀՀ քրեական օրենսգիրքը, նախատեսելով գործուն զղջալու հիմքով քրեական պատասխանատվությունից ազատելու մեխանիզմները, սահմանել է նաև այն հանցանքների շարքը, որոնց դեպքում անձը չի կարող գործուն զղջալու հիմքով քրեական պատասխանատվությունից ազատվել: Մասնավորապես, ի թիվս այլնի, այդպիսիք են համարվում խաղաղության և մարդկության դեմ ուղղված հանցագործությունները, մարդու թրաֆիքինգը կամ շահագործումը, ֆիզիկական ուժեղ ցավ կամ հոգեկան ուժեղ տառապանք պատճառելը, բռնություն գործադրելու կամ բռնություն գործադրելու սպառնալիքով պաշտոնատար անձի կողմից իշխանական կամ ծառայողական լիազորությունները կամ դրանցով պայմանավորված ազդեցությունը չարաշահելը կամ լիազորություններն անցնելը և այլն²:

Այսինքն՝ նկատի ունենալով, որ ՀՀ քրեական օրենսգրքում առկա հանցանքները դասակարգվում են ըստ հանրային վտանգավորության բնույթի և աստիճանի, և հաշվի առնելով, որ դրանցով պայմանավորվում է նաև անձի հանրային վտանգավորության աստիճանը, քանի որ հանցանքի բնույթը փոխկապակցված է անձի վտանգավորության մակարդակի հետ՝ նույն օրենսգիրքը նախատեսում է որոշակի հանցանքներ, որոնց դեպքում գործուն զղջալու ինստիտուտը, ըստ էության, կորցնում է իր նպատակային նշանակությունը:

Նշված կանոնը, մեր կարծիքով, պետք է կիրառել նաև համաձայնեցման վարույթի պարագայում:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ՝ առաջարկում ենք ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 9-րդ կետը սահմանել հետևյալ ձևակերպմամբ՝ «9. Եթե անձի նկատմամբ հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 136-րդ, 138-145-րդ, 148-րդ, 151-րդ, 153-րդ, 188-րդ հոդվածներով, 196-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով, 450-րդ, 522-րդ, 523-րդ հոդվածներով, 549-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 550-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված հանցանքներ կատարելու համար»:

Եզրակացություն

Համաձայնեցման վարույթի ինստիտուտի գործող կառուցակարգերի և իրավանորմերի և տեսական գրականության ուսումնասիրության արդյունքում առաջարկում ենք՝

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 8-րդ կետը սահմանել հետևյալ ձևակերպմամբ՝ «8. Եթե համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հատուկ կարգ կիրառելու հանգամանքով պայմանավորված՝ քրեական վարույթից անջատվել

² Տես ՀՀ քրեական օրենսգիրք՝ ընդունված 2021 թվականի մայիսի 5-ին, ՀՕ-199-Ն, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=204754>, (վերջին մուտքը՝ 01.05.2025 թ.):

է նոր վարույթ և միաժամանակ համաձայնեցման վարույթ կիրառելու հարցը քննարկվում է անջատված վարույթով»:

ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 9-րդ կետը սահմանել հետևյալ ձևակերպմամբ՝ «9. Եթե անձի նկատմամբ հանրային քրեական հետապնդում է հարուցվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 136-րդ, 138-145-րդ, 148-րդ, 151-րդ, 153-րդ, 188-րդ հոդվածներով, 196-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 441-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով, 450-րդ, 522-րդ, 523-րդ հոդվածներով, 549-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, 550-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված հանցանքներ կատարելու համար»:

Ամփոփագիր: Հոդվածի նպատակն է վերլուծել ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված համաձայնեցման վարույթի՝ որպես դատաքննության հատուկ կարգի կիրառման պայմանները կարգավորող իրավական նորմերի հետ կապված մի շարք հարցեր: Աշխատանքի կիրառական նշանակությունը կայանում է նրանում, որ դրանում վեր են հանվում և հետազոտվում ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 458-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված համաձայնեցման վարույթի՝ որպես դատաքննության հատուկ կարգի կիրառման պայմանները կարգավորող իրավանորմերի, կառուցակարգերի առկա թերությունները և խնդրահարույց հարցերը, ինչպես նաև կատարվում են եզրակացություններ և առաջարկություններ:

Այս առումով հոդվածն արդիական է, քանի որ տրվող եզրակացությունները և առաջարկությունները կարող են տեսական աղբյուր հանդիսանալ «Համաձայնեցման վարույթ» ինստիտուտի վերաբերյալ:

Հոդվածում քննարկվում են այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են համաձայնեցման վարույթը բացառող այլ հանգամանքներ սահմանելը, մասնավորապես՝ կոնկրետ հանցատեսակների համար համաձայնեցման վարույթով դատաքննության հատուկ կարգ կիրառելու բացառություններ սահմանելը, քրեական վարույթից անջատված նոր վարույթով համաձայնեցման վարույթ կիրառելն արգելելը, և այլն:

Annotation. The aim of the article is to analyze a number of issues related to the legal norms regulating the conditions for applying the plea bargaining procedure as a special trial procedure, as provided by the Criminal Procedure Code of the Republic of Armenia.

The practical significance of the work lies in the fact that it identifies and examines the existing shortcomings and problematic aspects of the legal norms and mechanisms regulating the conditions for applying the plea bargaining procedure as a special trial procedure, as provided by part 2 of Article 458 of the Criminal Procedure Code of Armenia. The article also formulates relevant conclusions and proposals.

In this context, the article is relevant, as the conclusions and proposals made can serve as a theoretical source for further study of the “plea bargaining procedure” institution.

The article discusses issues such as the establishment of additional circumstances excluding the application of the plea bargaining procedure, in particular, determining exceptions for applying the special trial procedure to specific types of crimes, prohibiting the use of the plea bargaining procedure in new proceedings separated from the main criminal case, and other similar provisions.

Аннотация. Цель статьи — проанализировать ряд вопросов, связанных с правовыми нормами, регулирующими условия применения процедуры соглашения как особого порядка судебного разбирательства, предусмотренной Уголовно-процессуальным кодексом Республики Армения.

Практическая значимость работы заключается в том, что в ней выявляются и исследуются существующие недостатки и проблемные аспекты правовых норм и механизмов, регулирующих условия применения процедуры соглашения как особого порядка судебного разбирательства, предусмотренные частью 2 статьи 458 УПК РА. Также формулируются соответствующие выводы и предложения.

В этом контексте статья является актуальной, поскольку сделанные в ней выводы и предложения могут

служить теоретическим источником для дальнейшего изучения института «процедуры соглашения».

В статье рассматриваются такие вопросы, как установление дополнительных обстоятельств, исключающих применение процедуры соглашения, в частности, определение исключений для применения особого порядка судебного разбирательства по конкретным видам преступлений, запрет на применение процедуры соглашения в рамках нового производства, выделенного из основного уголовного дела, и другие подобные положения.

Բանալի բառեր – դատաքննության հատուկ կարգ, համաձայնեցման վարույթ, գործուն զղջալ, ողջամիտ ժամկետ, վարույթի անջատում, հանցարեսակ:

Keywords: *special procedure of trial or special trial procedure, plea bargaining procedure, active remorse, reasonable time or reasonable timeframe, severance of proceedings or separation of the case, type of crime or category of offense.*

Ключевые слова: *особый порядок судебного разбирательства, процедура соглашения, активное раскаяние, разумный срок, выделение производства, вид преступления.*

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգիրք՝ ընդունված 2021 թվականի հունիսի 30-ին, ՀՕ-306-Ն, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=205057> (վերջին մուտք՝ 01.05.2025 թ.)
2. ՀՀ քրեական օրենսգիրք՝ ընդունված 2021 թվականի մայիսի 5-ին, ՀՕ-199-Ն, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=204754>, (վերջին մուտք՝ 01.05.2025 թ.)
3. ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2024 թվականի ապրիլի 26-ի որոշում, https://concourt.am/decision/decisions/662f8aaf6980e_sdav-73.pdf, (վերջին մուտք՝ 01.05.2025 թ.)

Հարոյան Հ. – ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորի օգնական, ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական դատավարության և կրիմինալիստիկայի ամբիոնի հայցորդ, էլիասցե՝ haykush.a.haroyan@gmail.com:

Ներկայացվել է խմբագրություն 11.05.2025 թ., տրվել է գրախոսության 11.05.2025 թ., երաշխավորվել է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական դատավարության և կրիմինալիստիկայի ամբիոնի պրոֆեսոր, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Ենգիբարյանի կողմից, ընդունվել է տպագրության 01.10.2025 թ.: